

Slaukšanas rutīna un piena kvalitāte

Galvenais faktors, kas ietekmē slaukšanas efektivitāti, ir labi noregulēta slaukšanas iekārta, izcils slaucēja darbs, kā arī tīras un mierīgas govīs. Ar "izcilu slaucēja darbu" šeit domāta precīza un higiēniski nevainojama sekojošu darbību izpilde: pirmo strūklu noslaukšana un pupu dezinfekcija pirms slaukšanas, pupu noslaucīšana un slaukšanas aparāta pielikšana pie pupiem, slaukšanas aparāta stāvokļa korekcija attiecībā pret tesmeni, slaukšanas aparāta noņemšana un pupu dezinfekcija ar iemērkšanas vai apsmidzināšanas metodi.

Slaukšana ir rutīnas darbs, tomēr slaucējam ir jāpieskaņo sava darbība katras govīs individuālajām īpatnībām. Slaucējam vajadzētu labi izprast veicamo darbību nozīmi un būtību. Labs slaucējs vai pats zemnieks atceras katru govī, kurai ir paaugstināts somatisko šūnu skaits un pamana katru, kurai tikko sācies klīniskais mastīts. Saimniecībā, kurā visi strādā pēc speciāli

izstrādāta plāna, vienmēr ir skaidrs nākamais solis ikvienā situācijā.

Somatisko šūnu skaita samazināšana. Ievērojot piecus tālāk nosauktos punktus, daudzas saimniecības gadiem ilgi ir spējušas nodrošināt zemu somatisko šūnu skaitu saražotajā pienā, nepieļaujot **lipīgo** mastītu izplatīšanos savā ganāmpulkā.

1. Pareizi organizēts slaucēja darbs un tehniski sakārtota slaukšanas iekārta,
2. Pupu dezinfekcija,
3. Tūlītēja mastītu ārstēšana,
4. Cietlāšana ar antibiotikām,
5. Hroniski inficēto govju brāķēšana.

Šodienas situācijā programma būtu papildināma ar vēl vienu punktu – govju rezistence kā veiksmes faktors. Šajā gadījumā netiek novērsts vides mastītu risks (tas tiek vienīgi samazināts!). Katrā saimniecībā jā saglabā modrība, ko var izdarīt, pastāvīgi sekojot diviem galvenajiem rādītājiem – somatisko šūnu skaitam pienā un inficēto govju piena bakterioloģisko izmeklējumu rezultātiem.

Slaukšanas iekārtu regulāra pārbaude. Lai slaukšanas iekārtas būtu labā tehniskā kārtībā, tās rūpīgi jāpārbauda vismaz vienu reizi gadā. Ievērojiet ražotāja un piegādātāju instrukcijas! Jaunas pupu gumijas pasūtiet laikus, lai neaizkavētos to nomainīšana. Melnās pupu gumijas jānomaina pēc 2500 govju izslaukšanas (aptuveni pēc 8 mēnešiem). Silikona gumijas kalpo apmēram divas reizes ilgāk. Dažas pupu gumijas nolietojas jau pēc 500 govju izslaukšanas. Vecā tipa gumijas ātri zaudē elastību un sāk bojāt pupus. Pupu gumijas iekšējā virsma kļūst poraina un tajā uzkrājas baktērijas. Nomainot pupu gumijas, darbu plānotajā uzreiz atzīmējiet dienu, kad jums nākošreiz jāpasūta pupu gumijas.

Sagatavošanās darbam. Slaukšanas procesa un slaukšanas zāles iekārtojuma galvenais kritērijs ir slaukšanas efektivitāte. Vienkārši un saprotami darba paņēmieni ir noteicošais, lai jūs

pats vai jūsu darbinieki vienmēr darbu paveiktu pareizi. Ja jūs lietojat pārdomātas un secīgas darbības, tad ir liela garantija, ka darbs vienmēr tiks paveikts pareizi, bez liekiem uztraukumiem.

Pamatosacījums. Slaukšanu var sākt, ja slaukšanas iekārta darbojas pareizi. Nepieciešama arī svarīgākā un aktuālākā informācija par govīm, kuras nāks uz slaukšanos. Visam aprīkojumam, kas slaukšanas laikā var būt nepieciešams, ir jābūt darba kārtībā un gatavībā, tam jāatrodas slaucēja tuvumā.

Slaukšanas higiēna

1. Slaucējam vienmēr ir jāstrādā vienreizējās lietošanas cimdos un jānomaina vai jānodezinficē, ja tiešām ir zināms, ka ir bijusi inficēta govs. Ieteikums būtu noslaukt no katra ceturkšņa vismaz piecas strūklas, lai pamanītu izmaiņas pienā.
2. Netīrumi no pupiem jānoslauka ar sausu vienreizējo salveti. Ūdeni vispār nevajadzētu lietot slaukšanas procedūru laikā, pat ja tam ir pievienoti dezinfekcijas līdzekļi, jo ar ūdeni ir iespējams pārnest mastītu ierosinātājus, kas slikti pakļaujas ārstēšanai.
3. Speciālie produkti pirmsslaukšanas dezinfekcijai ir jāuznes uz pupiem ar speciālajiem pupu iemērcēšanas/dezinfekcijas trauciņiem un jāļauj vismaz 30 sekundes darboties. Apsmidzinātāju lietošana nav efektīva, jo ir liela iespējamība, ka dezinfektants nenokļūs uz visas pupu ādas.
4. Katrai govij sava sausā salvete tiek izmantota, lai nosusinātu pupus un noņemtu netīrumus. Šī procedūra jāpaveic, katru pupu noslaucot 5 reizes vai 20 sekundēs. Katru salveti drīkst lietot tikai vienai govij.
5. Slaukšanas aparāts govij jāpieliek 90 sekunžu laikā no pirmās pieskaršanās tesmenim.
6. Katru reizi ir jāredz pupu gali – vai tie nav sasprēgājuši, saplaisājuši vai nav kādi citi bojājumi, kas var veicināt baktēriju iekļūšanu pupa kanālā un saslimšanu ar mastītu.
7. Par efektīvu pēcslaukšanas dezinfekciju varam runāt, ja dezinfektants pārklāj vismaz divas trešdaļas no pupa garuma. Tāpēc arī šajā gadījumā vislabāk strādā pupu iemērkšanas

metode. Katras slaukšanas beigās neizlietotais dezinfektants no trauciņa ir jāizlej, trauciņš jāizmazgā un jānoliek žāvēties.

Inficēto govju identificēšana. Katrai govij ar paaugstinātu somatisko šūnu skaitu vai mastīta pazīmēm ir jāklūst par slaucēja rūpju un uztraukuma objektu. Šādi dzīvnieki apdraud pārējos, tāpēc nekavējoties jāveic atbilstoša ārstēšana pēc veterinārārsta izstrādātā plāna, lai tesmeņa infekcija tiktu pārtraukta. Ļoti ieteicams visas govīs ar augstu somatisko šūnu skaitu nošķirt no pārējām un slaukt pēdējās. Šādā gadījumā ārstniecisko procedūru dēļ netiks aizkavēta veselo govju slaukšana. Tiks novērsta arī infekciju izplatīšanās uz veselajām govīm.

Tikai tad, ja viss nepieciešamais ir pa rokai un ir zināms, kā tas lietojams, jūs to noteikti izmantosiet. Varbūt noderēs lietu uzskaitījums, kas nepieciešamas un kurām vienmēr jābūt „pa rokai”:

- termometrs,
- somatisko šūnu noteikšanas eksprestests (CMT),
- dezinficējošas salvetes,
- sterili stobriņi piena paraugu noņemšanai,
- zāles un viss nepieciešamais to ievadīšanai tesmenī mastīta gadījumā,
- govju iezīmēšanas līdzekļi,
- pierakstu sistēma, kurā reģistrē jebkuru zāļu ievadīšanu dzīvniekam un svarīgus novērojumus.

Starpslaukšanas dezinfekcija. Pēc tādu govju slaukšanas, kurām ir augsts somatisko šūnu skaits, slaukšanas aparātu vajadzētu dezinficēt, lai iznīcinātu tajā iekļuvušās baktērijas. Ja to nedara, tad, piemēram, *S.Aureus* infekcija apdraud nākamās 4–5 govīs, kuras tiks slauktas ar to pašu aparātu. Baktērijas var iznīcināt arī, skalojot aparātu ar karstu ūdeni. Iemērciet slaukšanas aparāta stobriņus uz 30 sekundēm karstā ūdenī, kura

temperatūra pārsniedz 80 °C. Zināms, ka 85 °C temperatūrā visi *S.Aureus* aiziet bojā 5 sekundēs.

Silvija Dreijere,

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

Raksta sagatavošanā izmantoti materiāli no grāmatas „Tasmeņa veselība” (latv. val.), autori Jans Hulsens un Teo Lams.